ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Π.Κ. ΚΑΙ Κ.Π.Δ.: ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ, ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΕΣ

Κώστας Παπαδάκης

Κατατέθηκε μετά από μακρά περίοδο εξαγγελίας και εξέλιξης πολιτικών και νομοθετικών σκοπιμοτήτων το νομοσχέδιο για τις αλλαγές του Π.Κ., που αποτέλεσε ένα από τα βασικά προπαγανδιστικά αφηγήματα της κυβέρνησης ήδη από την περίοδο που ήταν αντιπολίτευση. Όπως συνήθως, αντίστροφα μικρός με τον χρόνο εργασίας της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής είναι ο χρόνος διαβούλευσης που παρέχεται, παρά το γεγονός ότι με το νομοθέτημα επιχειρείται για πολλοστή φορά δομική επέμβαση σε θεμελιώδεις έννοιες και διατάξεις, ιδίως του Π.Κ., που μάλιστα ορισμένες από αυτές ανατρέπουν την φιλοσοφία του νέου Π.Κ. (ν. 4619/19), που εκείνος εμφανίστηκε ως προϊόν μακρόχρονων διαβουλεύσεων και εκσυγχρονισμού του Ποινικού Κώδικα μετά από 70 χρόνια. Οι μεταρρυθμιστικές φιλοδοξίες κάθε Υπουργού και Κυβέρνησης έχουν οδηγήσει κάθε λίγο και λιγάκι στην τροποποίηση όλων των κωδίκων, νομοθετημάτων μακράς πνοής κατά τον προορισμό τους που η σύνταξή τους παλιότερα σηματοδοτούσε τον καρπό μιας μακρόχρονης προσπάθειας νομικών επιτελείων και σήμερα έχουν καταντήσει περιοδικές εκδόσεις, στη διαρκή μεταβολή του νομικού καθεστώτος, που σε συνδυασμό με τα συνεχή ζητήματα διαχρονικού δικαίου, την πολυνομία και την έλλειψη πραγματικής κωδικοποίησης υποβαθμίζουν την ίδια την απονομή του δικαίου και καθιστούν μαρτυρική τη δικηγορία.

Οσον αφορά το συγκεκριμένο νομοσχέδιο δεν θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια για να αντιληφθεί οποιοδήποτε σχετικός αναγνώστης του, ότι η βασική φιλοσοφία από την οποία διέπεται επί της αρχής η σύλληψη των ρυθμίσεων του νομοσχεδίου, πηγάζει από την πεποίθηση της αναντιστοιχίας των ποινών και των ποινικών αριθμήσεων προς όφελος των δραστών ως αιτίας για την αύξηση της εγκληματικότητας, πράγμα το οποίο άλλωστε ακούμε καθημερινά σε όλα τα ΜΜΕ από βουλευτές της κυβέρνησης, αλλά και δημοσιογράφους των ίδιων απόψεων, καθώς και εκπροσώπους συνδικαλιστές της

αστυνομίας που συμμετέχουν σε κάθε σχετική τηλεοπτική εκπομπή.

Η απόδοση της εγκληματικότητας στις χαμηλές ποινές αποπροσανατολίζει από τα κοινωνικά αίτια, τα οποία την γεννούν, ενισχύει τον κυρίαρχο ρόλο των καταστατικών δυνάμεων εγκαθιστώντας τις ως αναγκαίες στην καθημερινή ζωή του πολίτη και συμβάλλουν στην ανοχή των αυθαιρεσιών και των παραβιάσεων τους και κυρίως απαλλάσσουν την πολιτική εξουσία και την άρχουσα τάξη από τις ευθύνες για την εκτεταμένη φτώχεια, περιθωριοποίηση, εγκληματοποίηση της μετανάστευσης και των αντιστάσεων που αποτελούν τις κύριες αιτίες της παραβατικότητας.

Ανάλογη επικοινωνιακή προτεραιότητα επιβάλλει τις τροποποποιήσεις στις διατάξεις εμπρησμού δασών : Υπηρετεί την διαχρονική αποπροσανατολιστική και πάντα αναπόδεικτη ρητορική όλων των κυβερνήσεων ότι για τα δάση που καίγονται κάθε χρόνο φταίνε κάποιοι σατανικοί εμπρηστές, πράχτορες κλπ και όχι η εγκληματική πολύπλευρη εγκατάλειψή τους που διαμορφώνει αντικειμενικές συνθήκες ξηρασίας και υπερθέρμανσης και τα καθιστά εύφλεκτη ύλη σε οποιαδήποτε ανάφλεξη.

Εντελώς συνοπτικά η θεώρησή μας για ορισμένες μόνο (προς το παρόν) πλευρές του νομοσχεδίου είναι οι εξής :

1. Αυστηροποιείται η υφ’ όρον απόλυση (Π.Κ. 105Β), καθώς αυξάνεται στα 4/5 και 20 χρόνια για ισόβια κάθειρξη το ελάχιστο όριο εκτιτέας ποινής ως προϋπόθεση για την υφ’ όρον απόλυση. Τα αντίστοιχα «σκαστά» – πραγματικά εκτιτέα δηλαδή, όρια είναι 3/5 και 18 χρόνια αντίστοιχα. Η αύξηση των ορίων ισχύει μόνο για τα αδικήματα των Π.Κ. 187 και 187Α (εγκληματική και τρομοκρατική οργάνωση αντίστοιχα), ανθρωποκτονία 299 Π.Κ., κακουργήματα ναρκωτικών και εγκλήματα βιασμών και λοιπά.

Η ανάγκη αυστηροποίησης δεν υποστηρίζεται από οποιαδήποτε στατιστική, ότι η εγκληματικότητα των προσώπων, τα οποία έχουν φυλακιστεί, επαναλαμβάνεται μετά την έκτιση του μέχρι σήμερα ισχύοντος για την υφ’ όρον απόλυση τους μέρους της ποινής τους, ούτε αιτιολογείται με οποιαδήποτε άλλη τεκμηρίωση στην σχετική έκθεση.

Συμπτωματικές περιπτώσεις παραβατικότητας πρώην κρατουμένων που έχουν αποφυλακιστεί με τις διατάξεις αυτές και οι οποίες αποτελούν μειοψηφική εξαίρεση στον κανόνα, όπως και οι περιπτώσεις παραβιάσεων των αδειών κρατουμένων, υπερμεγεθύνονται και εμφανίζονται ως αιτία του κακού με αποτέλεσμα την συλλογικοποίηση της ευθύνης και την συλλήβδην αυστηροποίηση των όρων απόλυσης για όλους τους κρατούμενους των

αντίστοιχων αδικημάτων είτε ευθύνονται είτε όχι. Προφανής στόχος η ενίσχυση του αισθήματος φόβου των πολιτών, η ισχυροποίηση των δυνάμεων καταστολής και η επιβολή κλίματος πειθάρχισης στην κοινωνία.

2. Σχετικοποίηση της παραγραφής και διεύρυνση της **a la carte** παραγραφής σε σειρά αδικημάτων με τροποποίηση του Π.Κ. 113, σύμφωνα με την οποία η έναρξη της παραγραφής για αδικήματα κατά ανηλίκων ξεκινά από την ενηλικίωση τους ή όταν πρόκειται για σεξουαλικά αδικήματα ακόμα και τρία έτη μετά από αυτήν. Ο παραλογισμός αυτής της διάταξης που έρχεται να προστεθεί σε άλλες ειδικές διατάξεις επιμήκυνσης της κατ εξαίρεση παραγραφής κακουργημάτων σε 20 χρόνια (π.χ. Π.Κ. 375, 386, 386Α, 390 κλπ, αλλά και 511 Κ.Ποιν.Δ), υπονομεύει και στην ουσία διαλύει τον θεσμό της παραγραφής, που θα θυμίσουμε για πολλοστή φορά ότι αποτελεί θεσμό δημόσιας τάξης και όχι έπαθλο για οποιονδήποτε επιμελή δράστη, που καταφέρνει να αποκρύψει τα ίχνη του εγκλήματος του. Ο λόγος ο οποίος έχει θεσπιστεί η παραγραφή αναλύεται σε άπειρα κλασσικά ποινικά συγγράμματα και σχετίζεται όχι μόνο με την άμβλυνση των επιπτώσεων του εγκλήματος και την ειρήνευση του έννομου αγαθού που έχει επιτευχθεί, αλλά και με την φθορά, αδυναμία και απώλεια της αξιοπιστίας των αποδεικτικών μέσων στο πέρασμα του χρόνου. Είναι θεσμός που έχει καθιερωθεί για λόγους δημόσιας τάξης και υπηρετεί την ασφάλεια του δικαίου, δεδομένου ότι είναι προφανής η αποδυνάμωση των αποδεικτικών στοιχείων και του κινδύνου εσφαλμένων αποφάσεων από την εξαφάνιση ή εξασθένιση των αποδείξεων μετά από μακρόχρονα διαστήματα, ενώ συνήθως εκλείπει και η δυνατότητα η και η ανάγκη γενικής και ειδικής πρόληψης. Συνεπώς είναι επισφαλής η οποιαδήποτε επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής πέραν του ήδη μεγάλου αυτού χρονικού διαστήματος, ενώ η αύξηση των χρονικών ορίων της δεν εξυπηρετεί ούτε από άποψη σκοπιμότητας την ανάγκη αποκάλυψης των εγκλημάτων αυτών. Σημασία έχει να αποκαλύπτονται άμεσα και όσο το δυνατόν πιο κοντά στον χρόνο τέλεσής τους και όχι μετά από 15, 20 και 25 χρόνια, όταν ο δράστης ενθαρρυμένος από την σιωπή του θύματος θα έχει τελέσει δεκάδες άλλα παρόμοια αδικήματα.

Είναι απορίας άξιο πως ο συντάκτης της διάταξης του Π.Κ. 113, όπως προτείνεται από το νέο νομοσχέδιο, αντιλαμβάνεται μία δίκη, η οποία θα διεξάγεται με αντικείμενο την τέλεση αξιόποινης κακουργηματικής πράξης κατά ανηλίκου όταν αυτός βρισκόταν π.χ. στο 10 έτος της ηλικίας του και η δίκη θα διεξάγεται όσο η ποινική αξίωση της πολιτείας είναι ενεργή, δηλαδή μέχρι το 41 έτος του. Ποια δυνατότητα διεξαγωγής αξιόπιστης αποδεικτικής διαδικασίας θα είναι δυνατόν να υφίσταται 20 και 30 χρόνια μετά την τέλεση της πράξης.

3. Αθρόα μεταβολή εγκλημάτων βλάβης ή συγκεκριμένης διακινδύνευσης σε

εγκλήματα αφηρημένης διακινδύνευσης (Π.Κ. 268, 270, 273, 277, 286, 290, 291).

Σε όλα αυτά τα αδικήματα (πλημμύρα, έκρηξη, κοινώς επικίνδυνη βλάβη, ναυάγιο, παράβαση οικοδομικών εργασιών, επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία, επικίνδυνες παρεμβάσεις σε συγκοινωνιακά μέσα σταθερής τροχιάς) στερεότυπα και ομοιότυπα οι φράσεις «προέκυψαν ….κίνδυνος κλπ» από την φράση «μπορεί να προκύψει..».

Η ανάγκη δηλαδή απτού αποτελέσματος ή εν πάση περιπτώσει συγκεκριμένου κινδύνου ως στοιχείο συγκρότησης της αξιόποινης πράξης, που τίθεται πάντα από την ποινική νομοθεσία για την διασφάλιση της ακεραιότητας της απονομής δικαιοσύνης αλλά και του τεκμηρίου αθωότητας των κατηγορουμένων, αντικαθίσταται με μία αόριστη διατύπωση, η οποία τους παραδίδει στην υποκειμενική και άρα εγγενώς αυθαίρετη κρίση αστυνομικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών. Η αντικατάσταση αντικειμενικών, απτών και συγκεκριμένων κριτηρίων που είναι δεκτικά απόδειξης και ανταπόδειξης, από αόριστες πιθανότητες, των οποίων η συνδρομή ανάγεται όλο και περισσότερο στο υποκειμενικό κτης ρίσης των εξουσιαστικών αρχών συνιστά προφανώς οπισθοδρόμηση από τον νομικό πολιτισμό και δεν υπαγορεύεται από την ωρίμανση οποιασδήποτε κοινωνικής ανάγκης, αλλά από την εμπέδωση της λαϊκίστικής προπαγάνδας στον πολύ επικίνδυνο χώρο του ποινικού δικαίου από την κυβέρνηση.

4. Αυστηροποίηση των ποινών για εμπρησμό, εμπρησμό δασών, ανθρωποκτονία, βλάβη από πλάνη, κλοπή, ληστεία, τοκογλυφία. Εκτός από την τοκογλυφία, στην οποία πραγματικά αντιστοιχεί αυστηροποίηση των ποινών, καθώς ο «νέος» Π.Κ. σχεδόν την αποποινικοποιούσε, οι υπόλοιπες περιπτώσεις υπερβαίνουν προφανώς τα όρια της αναλογικότητας και εξυπηρετούν περισσότερο την ανάγνωση στις εφημερίδες, παρά την δικαιική κρίση και την απονομή δικαιοσύνης. Η ανθρωποκτονία από πρόθεση, την οποία ο νέος Π.Κ. τιμωρούσε διαζευκτικά όχι μόνο με την ισόβια κάθειρξη, αλλά και με την πρόσκαιρη, ακόμα και χωρίς ελαφρυντικό, τώρα τιμωρείται αποκλειστικά με ισόβια (όταν δεν συντρέχει βρασμός ψυχής η ελαφρυντικό) και θεσπίζεται δέσμια αρμοδιότητα επιβολής ποινής.

Ιδιαίτερη απορία ακόμα γεννά το μικρό εύρος στην κλιμάκωση της ποινής για τον εμπρησμό δασών, ο οποίος όταν τελείται από πρόθεση απειλείται με κάθειρξη έως 8 έτη και χρηματική ποινή γενικά και με κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική εάν ο δράστης σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος.

Αυτή είναι η αποτύπωση άραγε την οποία ο συντάκτης αποτιμά τη διαφορά ανάμεσα σε εκείνον που καίει ένα δάσος χωρίς οικονομικό κίνητρο και σε εκείνον που το καίει με

οικονομικό κίνητρο ;

5) Περίεργες αλλαγές με το βιασμό και την ανάκληση του:

Στο ΠΚ 336 αντικαθίσταται η λέξη «***επιχειρεί*** *γενετήσια πράξη*» με τη λέξη «***τελεί*** *γενετήσια πράξη*».

Αντίθετα με τη γενικότερη τάση αντικατάστασης των εγκλημάτων βλάβης από εγκλήματα διακινδύνευσης, εδώ επιχειρείται μια τροποποίηση η οποία ευνοεί τον δράστη βιασμού, καθώς η λέξη «επιχειρεί» που θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει ενέργεια μη ολοκληρωμένη, αντικαθίσταται από την λέξη «τελεί». Ο νοών νοείτω.

Ακόμα, στο άρθρο 344 Π.Κ., το οποίο ο συντάκτης του νομοσχεδίου διατηρεί, παρά το απαράδεκτο της σχετικοποίησης του αυτεπάγγελτου χαρακτήρα της δίωξης σεξουαλικών εγκλημάτων και εξακολουθεί να δίνει στο θύμα τη δυνατότητα εννόμων συνεπειών υπέρ του δράστη στην περίπτωση που το θύμα δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη, προσθέτοντας απλώς το υποχρεωτικό της αιτιολογίας ότι θέλει να αποφύγει τη δημοσιότητα. Για πολλοστή φορά, θα αναφέρουμε ότι πρόκειται για μια διάταξη η οποία ευνοεί τον δράστη. Είναι η μοναδική διάταξη σε όλον τον Ποινικό Κώδικα, η οποία σχετικοποιεί την αυτεπάγγελτη δίωξη βίαιων κακουργημάτων, ορισμένα από τα οποία τιμωρούνται με την εσχάτη των ποινών (ομαδικός βιασμός). Η διάταξη του άρθρου 344 Π.Κ., που δυστυχώς παρέμεινε έτσι και με την θέσπιση του νέου Ποινικού Κώδικα, έχει ως δικαιολογητική της βάση την προστασία του ψυχικού κόσμου και της κοινωνικής υπόληψης του θύματος και την αποτροπή βλάβης της ψυχικής του υγείας από την αφήγηση και αναπαράσταση του βιασμού στο ακροατήριο. Η αντίληψη αυτή είναι προφανώς εσφαλμένη, διότι ακόμα και αν θεωρηθεί ότι αυτή η διάταξη υπηρετεί το συμφέρον, το οποίο προβάλλει, εσφαλμένα το θέτει υπεράνω σημαντικότερων συμφερόντων, όπως είναι η προστασία υποψηφίων θυμάτων του ίδιου δράστη και απολήγει να προκαλεί ενθάρρυνση του δράστη με την προοπτική της ατιμωρησίας του ακόμα και για βίαιες κακουργηματικές πράξεις. Η διάταξη αυτή στην ιδεολογική της σήμανση είναι η υποβάθμιση του βιασμού, η θεσμοποίηση της ντροπής, η απεμπόληση των ευθυνών της εισαγγελικής και δικαστικής εξουσίας και η μετάθεσή τους στο θύμα, η επίσημη παραδοχή ότι το θύμα πρέπει να ντρέπεται για την αναπαράσταση του βιασμού του και φυσικά αποτελεί εστία συναλλαγής και συγκάλυψης. Είναι ένα κλείσιμο ματιού στους δράστες που έχουν την ικανότητα να τα βρίσκουν με το θύμα, φυσικά αυτούς που υπερέχουν οικονομικά και κοινωνικά, και να οδηγούν την υπόθεση τους στο αρχείο και την ατιμωρησία. Και στην πράξη λειτουργεί ως πηγή εύνοιας των οικονομικά ισχυρών δραστών.

6) Επαναφορά της επιβαρυντικής περίστασης της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας σε απάτη, υπεξαίρεση, πλαστογραφία και άλλα οικονομικά αδικήματα, που είχε καταργηθεί από το νέο Ποινικό Κώδικα. Η αόριστη πραγματική έννοια της ιδιαίτερα μεγάλης αξίας είναι από εκείνες που έχουν ταλαιπωρήσει επανειλημμένα τη νομολογία των δικαστηρίων, τους δικαστές, τους δικηγόρους και τους διαδίκους, με δεδομένο ότι η έλλειψη συγκεκριμένου προσδιορισμού τους παρέχει δυνατότητα αοριστιών, αυθαιρεσιών και υπερβάσεων. Το ίδιο συμβαίνει και με ορισμένες άλλες έννοιες, πχ. « «ιδιαίτερα ευτελής αξία» κλπ. Η επαναφορά τους βλάπτει την ασφάλεια δικαίου καθώς υποκειμενικοποιεί ένα ακόμα στοιχείο δικαστικής κρίσης ως κριτήριο ενδιάμεσης κλιμακούμενης διαβάθμισης και ποινής.

7) Σκλήρυνση κινηματικών αδικημάτων και ιδίως των ΠΚ 168, 191:

Α) Αυστηροποιείται το αδίκημα της διατάραξης λειτουργίας υπηρεσίας **(Π.Κ. 168),** καθώς από τη στοιχειοθέτηση του **αφαιρείται το αποτέλεσμα** της πρόκλησης διακοπής/σοβαρής διατάραξης της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας. Έτσι, λοιπόν, εάν απλώς και μόνο κάποιος εισέρχεται παράνομα σε χώρο δημόσιας υπηρεσίας ή παραμένει εκεί, παρά την ρητή εναντίωση της υπηρεσίας που τον χρησιμοποιεί, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη, ενώ σύμφωνα με την προηγούμενη διάταξη, προϋπόθεση για την δίωξη και τιμωρία του ήταν να προκαλεί με την παρουσία του διακοπή ή σοβαρή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας (ΠΚ 168 παρ. 1).

Αντίθετα, όταν επέρχεται και αυτό το αποτέλεσμα, τότε θεσπίζεται **διακεκριμένη περίπτωση** διατάραξης λειτουργίας υπηρεσίας και η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση μέχρι πέντε χρόνια.

Β) Σημαντικές τροποποιήσεις προς το αυστηρότερο δέχεται και η διάταξη του επίσης κινηματικού αδικήματος ΠΚ 191 (διασπορά ψευδών ειδήσεων), ενός κινηματικού αδικήματος του μετεμφυλιακού ποινικού κώδικα, του οποίου ο πολυδιαφημισμένος εκσυγχρονισμός του το 2019 δεν κατάργησε, και σήμερα έρχεται η νομοπαρασκευαστική επιτροπή της Ν.Δ. να το αποτελειώσει. Έτσι, λοιπόν :

– Αφαιρείται το στοιχείο του «αορίστου αριθμού πολιτών» ως δέκτη των ψευδών ειδήσεων.

– Αφαιρείται το αποτέλεσμα της πρόκλησης φόβου να μην προβούν σε προγραμματισμένες πράξεις ως στοιχείο επίσης του αδικήματος.

Αρκεί πλέον οι ψευδείς ειδήσεις να είναι ικανές να προκαλέσουν φόβο και όχι να τον έχουν

προκαλέσει.

Αφαιρουμένου του παραπάνω στοιχείου της βλάβης, μετατρέπεται και αυτό σε έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης *(«Όποιος δημόσια ή μέσω του διαδικτύου διαδίδει ή διασπείρει με οποιονδήποτε τρόπο ψευδείς ειδήσεις που είναι ικανές να προκαλέσουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην εθνική οικονομία, στην αμυντική ικανότητα της χώρας ή τη δημοσία υγεία τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών (άρα έως πέντε ετών) και χρηματική ποινή».*

– Προστίθεται και **η εμπιστοσύνη του κοινού στη δημόσια υγεία** στο πεδίο του κινδύνου από το περιεχόμενο των ψευδών ειδήσεων, πράγμα που αποτυπώνει την εμφανή σκοπιμότητα της λογοκρισίας και του περιορισμού της διάδοσης των ιδεών γύρω από τον τρόπο διαχείρισης της πανδημίας που επιχειρείται.

– Προστίθεται η διακεκριμένη περίπτωση της **επανειλημμένης τέλεσης μέσω του τύπου ή Διαδικτύου,** η οποία οδηγεί σε **αύξηση του ελαχίστου ορίου φυλάκισης στους έξι μήνες.**

– Σωρεύεται και η **ποινική ευθύνη του ιδιοκτήτη ή εκδότη** μέσου με το οποίο τελέστηκαν οι πράξεις αυτές και απειλούνται και σε αυτόν ποινές **από έξι μηνών έως πέντε χρόνια.**

– Αυξάνεται γενικά η απειλούμενη ποινή και της απλής μορφής τέλεσης του αδικήματος αυτού: Με την ισχύουσα διάταξη, η διασπορά ψευδών ειδήσεων είχε απειλή φυλάκισης (από δέκα μέρες) έως τρία έτη χωρίς επιβαρυντικές περιπτώσεις. Τώρα απειλείται με φυλάκιση μέχρι τουλάχιστον **τριών μηνών και μέχρι πέντε χρόνια.**

– Αυστηροποιείται και η τέλεση του αδικήματος αυτού **από αμέλεια,** καθώς στην απειλή της χρηματικής ποινής ή κοινωφελούς εργασίας που προβλεπόταν στην ισχύουσα 191 παρ. 2 ΠΚ, αφαιρείται η παροχή κοινωφελούς εργασίας και σωρεύεται διαζευκτικά με τη χρηματική ποινή η φυλάκιση μέχρι ένα έτος.

8) Αλλαγές στο άρθρο 285 Π.Κ.

Η έκπληξη προς το αντίθετο, όμως, επιφυλάσσεται στην επιχειρούμενη τροποποίηση του άρθρου 285 ΠΚ («Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών»), και ιδίως στην εξ αμελείας αποδιδόμενη τέλεση αυτής (παρ. 4), καθώς στην εκ προθέσεως δεν διατυπώνεται καμία τροποποίηση :

α) Αντίθετα με την γενική φιλοσοφία και αρχή του νομοσχεδίου και όσα επιχειρούνται σε άλλες διατάξεις, ναι μεν και εδώ η τροποποίηση ξεκινά από την μετατροπή του αδικήματος βλάβης («Αν η παραβίαση είχε ως αποτέλεσμα να μεταδοθεί η ασθένεια σε ζώα…και αν είχε ως αποτέλεσμα να μεταδοθεί σε άνθρωπο») σε αφηρημένης διακινδύνευσης, αλλά **με πολύ αυξημένο όμως όριο αντικειμένου του κινδύνου.**

Η μεταβολή έχει ως εξής : «Όποιος στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 από αμέλεια παραβιάζει τα μέτρα και από την παραβίαση μπορεί να προκύψει :

α) **κοινός κίνδυνος** για ζώα…….

β) κίνδυνος μετάδοσης της ασθένειας **σε αόριστο αριθμό ανθρώπων.**

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ναι μεν αντικαθίσταται το στοιχείο της βλάβης από το στοιχείο της συγκεκριμένης διακινδύνευσης, όμως η συγκεκριμένη αυτή διακινδύνευση απαιτεί γενικευμένο και μεγάλο αριθμό αποδεκτών και δεν αρκεί ατομική μετάδοση, όπως συνέβαινε με την ισχύουσα διάταξη. Στην ουσία, δηλαδή, εδώ τυποποιείται έγκλημα βλάβης, και όχι απλά διακινδύνευσης όπως ονομαστικά προβλέπεται, αντίθετα απ’ ό,τι συμβαίνει στα προηγούμενα άρθρα, δεδομένου ότι **δυσχεραίνονται οι προϋποθέσεις εφαρμογής** της διάταξης αυτής, παρότι **η απειλούμενη ποινή γίνεται αυστηρότερη,**

Τέλος, παραμένει και η υπαγωγή της διάταξης αυτής στη **δυνατότητα δικαστικής άφεσης** της ποινής (πράξη ατιμώρητη) κατ’ εφαρμογή του άρθρου 289 Π.Κ. σε περίπτωση έμπρακτης μετάνοιας και εκούσιας αποτροπής του κινδύνου ή γρήγορης αναγγελίας του στις Αρχές.

Όπως βλέπουμε, παρά την αυστηροποίηση που διαπνέει το σύνολο του νομοσχεδίου και την προπαγάνδα απέναντι στους αντιεμβολιαστές, που είναι ολοφάνερο ότι είναι οι αποδέκτες των τυχόν διώξεων της διάταξης αυτής, η προοπτική που τους επιφυλάσσεται είναι προφανώς ηπιότερη.

9) ΑΤΟΛΜΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το ίδιο νομοσχέδιο περιέχει και αρκετές προτάσεις τροποποιήσεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες σε πολύ μεγάλο βαθμό διαπνέονται από πνεύμα κατοχύρωσης υπερασπιστικών δικαιωμάτων, τα περισσότερα όμως από τα οποία εκφράζονται ατελώς, με άτολμες διατυπώσεις, χωρίς να αντιμετωπίζουν το κακό στη ρίζα του.

Έτσι, π.χ., ενώ αναδιατυπώνονται τα άρθρα 211 και 224 ΚΠοινΔ, έτσι ώστε μόνη η μαρτυρική κατάθεση συγκατηγορουμένου (που διατυπωμένο παραμένει στον ενικό αριθμό και δεν αναδιατυπώνεται στον πληθυντικό, παρά την εικοσαετή τουλάχιστον νομολογιακή έριδα σχετικά με το ζήτημα), καθώς και στην περίπτωση της κατάθεσης μάρτυρα που δεν αποκαλύπτει τις πηγές του προβλέπεται η μη δυνατότητα λήψης υπ' όψη της μαρτυρίας του αν δεν υπάρχει άλλο αποδεικτικό μέσο, αφενός δεν απαγγέλλεται ρητά ακυρότητα και αφετέρου δεν λαμβάνεται καμία πρόνοια για την κατάργηση ειδικών ποινικών νόμων (π.χ. ναρκωτικά, ανακριτική διείσδυση κλπ) και αστυνομικών πρακτικών (π.χ. επίκληση πληροφοριών από ανώνυμα τηλεφωνήματα αγνώστων πληροφοριοδοτών σε αριθμούς κλήσεων που δεν διαθέτουν αναγνώριση) οι οποίες επιτρέπουν στον μάρτυρα να καταθέτει χωρίς να αποκαλύπτει την πηγή του.

Ο νέος ΚΠοινΔ κατοχυρώνει επιτέλους το δικαίωμα υποχρεωτικής παράστασης δικηγόρου σε κατηγορούμενο στον Ανακριτή και στο Δικαστήριο για κακούργημα ή πλημμέλημα ανήλικο, καθώς επίσης και υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου για πλημμελήματα στα οποία η προβλεπόμενη ποινή φυλάκισης υπερβαίνει τα τρία έτη (τροποποιήσεις άρθρων 99 και 340 ΚΠοινΔ).

Ορθό θα ήταν να καθιερωθεί σε όλα τα πλημμελήματα αρμοδιότητας Τριμελούς, καθώς και στα αδικήματα που το ελάχιστο όριο απειλούμενης ποινής ξεκινάει κάτω από τα τρία χρόνια, εφόσον το ανώτατο τα υπερβαίνει, ο κίνδυνος φυλάκισης είναι υπαρκτός.

Το νομοσχέδιο καθιερώνει την υποχρέωση ηλεκτρονικής γνωστοποίησης στον παραστάντα συνήγορο του κατηγορουμένου σχετικά με την καταχώριση στο Ειδικό Βιβλίο των καταδικαστικών ποινικών αποφάσεων ως υποχρέωση του Γραμματέα και, ταυτόχρονα, έναρξη της προθεσμίας αναίρεσης (άρθ. 474 ΚΠοινΔ), αλλά και αυτή η ρύθμιση είναι πολύ μικρή ως λύση σε σχέση με το πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει :

Η προθεσμία αναίρεσης θα πρέπει αφενός να ξεκινά από την πλήρη επίδοση της απόφασης στον κατηγορούμενο ή στον παραστάντα συνήγορο και, αφετέρου, να αυξηθεί το λιγότερο σε 30 ημέρες από την επίδοση, εκτός εάν ο ποινικός δικονομικός νομοθέτης επιθυμεί να διατηρεί την ποινική αναίρεση ως είδος πολυτελείας του οποίου η δυνατότητα άσκησης ανήκει μόνο σε λίγους μυημένους και πολύ καλά οργανωμένους επαγγελματίες ποινικολόγους, που αφενός έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν διαρκώς πότε καθαρογράφεται μια απόφαση και, αφετέρου, είναι δυνατόν, αφότου λάβουν την απόφαση, μέσα σε δέκα μέρες να έχουν συντάξει αναιρετήριο δικόγραφο.

Το ίδιο πρέπει να αυξηθούν και όλες οι προθεσμίες για την άσκηση ενδίκων μέσων από 10 ημέρες σε 30, ενώ η αποκατάσταση της έννομης προστασίας και των δικαιωμάτων των διαδίκων προϋποθέτει επαναφορά της πλήρους δυνατότητας άσκησης ενδίκων μέσων κατά των βουλευμάτων, κατάργηση ή δραστικό περιορισμό των απευθείας κλήσεων στο ακροατήριο χωρίς ενδιάμεση διαδικασία και περιορισμό και επαναφορά της διαδικασίας των βουλευμάτων και σε αυτά, καθώς επίσης και δικαιώματα του πολιτικώς ενάγοντος για πρόσβαση στη δικογραφία από την αρχή της διαδικασίας, καθώς και για άσκηση ενδίκων μέσων εναντίον των αθωωτικών βουλευμάτων και αποφάσεων, και κατάργηση κάθε περιορισμού για την άσκηση ενδίκων μέσων από τον κατηγορούμενο κατά καταδικαστικής απόφασης χωρίς την προϋπόθεση ελαχίστου ορίου ποινής που επιβλήθηκε.

Αυτά όμως πρέπει κάποτε να διατυπωθούν ως αιτήματα ενός πραγματικά μεταρρυθμιστικού κινήματος στο ουσιαστικό και ποινικό δικονομικό δίκαιο. Αλλά από ποιόν όταν οι αρμόδιοι συνδικαλιστικοί και άλλοι δικηγορικοί φορείς σιωπούν και δεν ασχολούνται ;

Επίσης, θετική είναι η υποχρέωση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να καταθέτει σημείωμα στη Γραμματεία την παραμονή της συζήτησης και αυτό να γνωστοποιείται στους διαδίκους, ώστε να γνωρίζουν την Πρόταση του (Κ.Ποιν.Δ.. 513).

Το νομοσχέδιο περιέχει και μια απαράδεκτη διάταξη τροποποίησης του άρθρου 201 ΚΠοινΔ (DNA), στην οποία **εξαιρεί τα αδικήματα που διώκονται με την αυτόφωρη διαδικασία** από την υποχρέωση εφαρμογής των υπερασπιστικών δικαιωμάτων, διορισμού τεχνικού συμβούλου κλπ. Αν συνεκτιμηθεί ότι τα αδικήματα των άρθρων 187 και 187 Α Π.Κ., καθώς και πολλά άλλα, θεωρούνται **διαρκή αυτόφωρα**, είναι προφανές ότι η διάταξη αυτή αχρηστεύει σε πολύ μεγάλο βαθμό την ίδια τη δομή του άρθρου 201, όπως μετά από επανειλημμένες τροποποιήσεις έχει διαμορφωθεί και αχρηστεύει, στην πράξη, την απόφαση 1/2017 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, η οποία ομόφωνα αποφάνθηκε υπέρ των σχετικών υπερασπιστικών δικαιωμάτων και στην αυτόφωρη διαδικασία, απορρίπτοντας Αίτηση Αναίρεσης υπέρ του νόμου υπέρ της τότε Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου. Ο κίνδυνος για την αυθαίρετη λήψη και επεξεργασία DNA, και μάλιστα από τις αστυνομικές αρχές, οι οποίες είναι γνωστό ότι επιλαμβάνονται το πρώτον στην αυτόφωρη διαδικασία, είναι προφανής, και είναι γνωστές οι σκευωρίες στις οποίες έχει οδηγήσει στο πρόσφατο παρελθόν.

Αν καταστεί δυνατό θα επανέλθω με απόψεις σε ζητήματα του νομοσχεδίου που δεν έχουν θιγεί με το παρόν.

Αθήνα, 11/10/2021

Κώστας Παπαδάκης
Δικηγόρος, πρώην μέλος Δ.Σ. του Δ.Σ.Α.